

*О.В. Боднар – студентка III курсу економіко-правового факультету
Донецького національного університету,
Л.М. Дешко – ст. викладач кафедри конституційного і міжнародного права Донецького
національного університету;
науковий керівник – проф., член-кореспондент Академії правових наук України, зав.
кафедрою конституційного і міжнародного права Донецького національного
університету, декан економіко-правового факультету В.Д. Волков*

ДО ПИТАННЯ ПРО МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В БОРОТЬБІ З РАБСТВОМ І РАБОТОРГІВЛЕЮ

За оцінками ООН в різних формах рабської залежності знаходяться десятки мільйонів людей. Що вимагає боротьби з рабством як із загальносвітовим явищем, котре на сьогодні охопило майже всі країни світу. Україна є стороною переважної більшості міжнародних договорів, якими рабство заборонено, та все активніше бере участь у міжнародному співробітництві у боротьбі з торгівлею людьми. Відбулися зміни в українському кримінальному законодавстві, за якими торгівлю людьми визнано злочином.

Проте необхідність та актуальність проведення комплексного аналізу міжнародно-правового регулювання співробітництва боротьби з рабством і работоргівлею, розроблення пропозицій щодо подальшої національної та міжнародно-правової імплементації міжнародно-правових норм про заборону рабства обумовлено наступним:

- відсутність у вітчизняній міжнародно-правовій доктрині фундаментальні дослідження питань міжнародно-правового співробітництва в боротьбі з рабством і работоргівлею;
- відсутність правового аналізу сучасних уявлень про рабство, що формуються у практиці міжнародних організацій або висловлюються у пропозиціях держав;
- не вирішеність у міжнародному праві питання про порядок притягнення до міжнародно-правової відповідальності держав і фізичних осіб за тримання у рабстві або в підневільному стані та за работоргівлю;
- необхідність подальшої національної імплементації в Україні міжнародно-правових норм про боротьбу з рабством.

Крім того, участь України в міжнародно-правовій співпраці щодо прав людини потребує проведення спеціальних досліджень для розробки виваженої і збалансованої міжнародно-правової позиції стосовно сучасного розуміння рабства.

Проведене комплексне дослідження дозволяє зробити наступні висновки.

1. Практика застосування міжнародними судовими органами норм про заборону рабства та норм про заборону примусової або обов'язкової праці свідчить, що примусова або обов'язкова праця не може бути ототожнена з рабством або з підневільним станом.

2. В Україні не завершено національну імплементацію міжнародно-правових норм про заборону рабства і работоргівлі. Вона повинна відбуватися на підставі міжнародно-правових зобов'язань України та з урахуванням термінології, яка в них застосовується.

3. Національна імплементація норм про заборону інститутів та звичаїв, схожих на рабство має наступну специфіку:

а) небезпеку представляють не окремі випадки, а звичаї, які існують в культурі, релігіях і можуть сприйматися суспільством як норма;

б) заборона тримати у рабстві та заборона работоргівлі знаходяться одночасно як в галузі кримінально-правового регулювання, так і в сфері правового захисту прав людини;

в) різноманітність проявів рабства;

г) існування значної кількості міжнародно-правових договорів, які спрямовані на заборону рабства.

4. Неефективність міжнародних організаційно-правових конвенційних механізмів контролю в сфері боротьби з рабством закладено в тексти відповідних міжнародних договорів.

Це потребує укладення до Додаткової конвенції про скасування рабства, работоргівлі і інститутів і звичаїв, схожих на рабство та до Конвенції про боротьбу з торгівлею людьми і експлуатацією проституції третіми особами додаткових протоколів про створення контролюючого органу з квазі-судовими функціями.

5. Відсутня універсальна міжнародно-правова норма про екстрадицію в сфері боротьби з рабством. Беручи це до уваги, бачиться необхідним укласти протокол про правову допомогу, зокрема про екстрадицію, до Додаткової конвенції про скасування рабства, работоргівлі та інститутів і звичаїв, схожих на рабство з метою спрощення міждержавного співробітництва в цій сфері.

Альтернативою до такого протоколу може бути передбачена в законодавстві “неповна екстрадиція”. Крім того, бачиться за доцільне включити работоргівлю до проекту міжнародної конвенції ООН про боротьбу з організованою злочинністю як такого злочину, який в переважній більшості скоюється групою.

Боднар, О.В. До питання про міжнародно-правове співробітництво в боротьбі з рабством і работоргівлею [Текст] / О.В. Боднар, Л.М. Дешко ; наук. кер. В.Д. Волков // Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти : збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (8-9 грудня 2006 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2006. – С. 106-108.